

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia.
BRAȘOV, piața mare Nr. 30.
Scrisorile nefrancate nu se primesc. Manuscrisurile nu se retrimit.

INSERATE se primesc la ADMINISTRATIONEA în Brașov și la următoarele Birouri de anunțuri:
In Viena: M. Dukas Nachf.
Mar. Augenthaler & Emmerich Lesser.
Hellerich - Schallak. Rudolf Mosse.
A. Oppelke Nachf. Anton Oppelk.
In Budapesta: A. V. Goldberger, Ekstein Bernat. In Hamburg: Maroly & Liebmann.

PREȚUL INSERȚIUNILOR: o serie garmond pe o colonă 6 or. și 30 or. timbru pentru o publicare. — Publicări mai dese după tarif și învolantă.
RECLAME pe pagina a 3.a o serie 10 or. s'eu 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

A N U L L X I.

"GAZETA" iese în fiecare zi.

Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 franci.
Se prenumără la toate oficiile poștale din țară și din afară și la d-nii colectori.

Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare, Târgul Inului Nr. 30, etajiu I.: Pe un an 10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 or.
Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. — Un exemplar 5 or. v. s. s'eu 15 bani. — Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 218.

Brașov, Luni-Marți 6 (18) Octomvre.

1898.

Nou abonament la Gazeta Transilvaniei

Cu 1 Octomvre st. v. 1898

s'a deschis nou abonament, la care invităm pe toți amicii și sprijinitorii fôiei noastre.

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria:

pe un an	12 fl.
pe șase luni	6 fl.
pe trei luni	3 fl.

Pentru România și străinătate:

pe un an	40 franci
pe șase luni	20 "
pe trei luni	10 "

Abonarea se poate face mai ușor prin mandate postale.

Administrațiunea

"Gazetei Transilvaniei".

Alte milioane pentru școle de stat.

Scim, că ministrul unguresc de culte și instrucțiune publică a proiectat să înființeze succesiv, în decurs de cinci ani, nu mai puțin, ca 1000 de școle populare de stat. Cunoșcem și intențiunea, de care a fost condus ministrul, când, cu privire la primele 200 de școle, ce și-a propus a-le ridica încă în decursul anului școlar present, a hotărât a-se avé în vedere la locul prim comunel, unde elementul maghiar e în minoritate; în al doilea loc comunel, unde Ungurii sunt în majoritate, dér lipsește o școlă "bună" populară ungurescă, precum și comunel maghiare, ai căror locuitorii nu pot susține școlă; ér la al treilea loc sunt luate în vedere acele comune nemaghiare, cari "ele inșele" cer școlă de stat, — ceea ce va să însemne, că școlele se înființază cu luarea în considerare exclusiv a intereselor culturale ale elementului maghiar, plus alte intențiuni perverse și bine cunoscute față cu celelalte popore.

Tôte acestea le sciam dinainte. Ceea ce n'am scit însé până acum este suma enormă proiectată pentru acoperirea cheltuelilor, ce le va reclama clădirea acestor școle. Ministrul Wlassics a prezentat acum pe biuroul camerei un proiect de lege, prin care cere, ca pentru clădirea primelor, nu tocmai 200, ci numai 196 de școle populare, să 'i-se voteze deocamdată un milion floreni. Acesta va să însemne, că clădirea celor 1000 de școle populare proiectate va costa pe stat, socotit în sumă rotundă, cinci milioane floreni.

În motivarea cererii milionului prim, ministrul dîce, că între școlele statului se află 196, ale căror localuri sunt nepotrivite și nu correspund recerînțelor din punct de vedere igienic și pedagogic. În locul lor trebuie decî a se clădi localuri noue.

Când e vorba de școlele populare ale statului, cari "nu correspund cerințelor din punct de vedere igienic și pedagogic", ministrul scîe ușor să găsească remediul, recurgînd la budgetul statului. Nu tot așa face însé când 'i-se oferă ocaziunea de-a constata asemenea defecte la școlele noastre confesionale. Atunci remediul obișnuit, pe care el ni-l pune în vedere, este închiderea acelor școle

Dér afirmarea, că cele 196 școle populare de stat s'ar afla în localuri atât de nepotrivite, e numai vorbă. Ministrul în motivarea cererii sale nu arată măcar o singură școlă de stat, al cărei local s'ar afla în stare atât de deplorabilă. La ceea ce el țintesc nu este delăturarea vre-unei trebuințe reale, ci mai mult dorința de-a pune în còstele școlelor confesionale tot atâția rivali, cu cari acestea să nu pòtă ține concurență.

Acésta o constată și organul partidei populare catolice, scriind între altele:

"Statul, în loc de-a ne da ajutorul, pe care este dator să-l dea, ne pune în còste un adevărat rival. Și acest rival, care întotdeauna vré să presente școlele confesionale ca defectuòse, sèrăcaciòse și necapabile de-a esista față cu școlele sale neconfesionale, este însu-și statul. Statul însu-și înființază școlă contra școlă, invetător contra invetător. Și fiind-că bani are fòrte mulți, el înființază la aparență mai bune școle și pe invetători îi dotéază mai bine, decât confesiunile.

"Și din ai cui bani se clădesc acești rivali de stat ai școlelor noastre? De sigur, că se clădesc din sumele plătite la casele statului, ér aceste sume le plătăm noi, catolicii, protestanții, greco-catolicii și celelalte confesiuni".

"E clar, decî, că prin sprijinirea cu ajutoare materiale a școlelor de stat, guvernul forțéază confesiunile a-se sinucide, storcînd dela ele miliònele, de cari are trebuință pentru suprimarea școlelor confesionale".

Fôia ungurescă, se n'telege, tractéază cestiunea exclusiv din punct de vedere conesional, căci numai din acest punct de vedere o privesce. Decă însé ea găsește, că prin sprijinirea școlelor de stat, guvernul forțéază confesiunile a se sinucide, atunci ce să dîcem noi, pentru cari suprimarea școlelor confesionale românescî, ca singurul scut al culturii noastre naționale, este identică nu numai cu uciderea confesiunii, ci și a naționalității noastre?

Incidentul cu interpelația de Sâmbătă. Dintre foile locale au luat notiță despre ședința congregației de Sâmbătă a comitatului Brașov și despre interpelațiile, ce s'au făcut în acéastă ședință, până acuma numai fôia ungurescă din loc "Brassoï Lapok", care a apărut Sâmbătă sèra.

Sub titlul: "Trei interpelații", fôia ungurescă scrie:

"În adunarea generală de astăzi a reprezentanței comitatului Brașov, Aurel Mureșianu a interpelat din cauză, că manifestul Majestății Sale s'a publicat numai în limba maghiară. După ce Mureșianu a vorbit în limba valahă și nici la repetiția provocare n'a fost aplecat să spună și în limba maghiară ceea-ce voește, fișpanul a declarat, că el n'a înțeles interpelațiunea și că astfel acésta nu pòte forma obiectul unui răspuns. Mureșianu a anunțat contra acésta recurs".

Cităm aceste rânduri pentru aceea, fiind-că fôia, ce le aduce, este considerată ca organul fișpanului din loc.

Înainte de-a ne pronunța în fôia noastră, așteptăm să vedem, decă și ce vor observa cu privire la acéastă flagrantă călcare de drept foile sâsescî din loc.

Dela Sibiiu ne sosese tristă scire despre încetarea din viață a I. P. Sântitului Arhiepiscop și Metropolit al bisericei române gr. or. din Transilvania și Ungaria

Miron Romanul,

intêmplată în nòptea de Sâmbătă spre Duminecă, după o scurtă, dér grea suferință.

Din Sibiiu am primit astăzi următoarea telegramă dată la 10 ore 10 m. a. m.:

"Metropolitul ortodox român Miron Romanul a răposat în nòptea de Sâmbătă spre Duminecă la orele 11 1/2."

"Telegraful Român" de Sâmbătă vorbea încă de-o ameliorare în starea sănătății Escelenței Sale, dér acésta a fost ultima licărire, și Provedința a scurtat firul vieței arhierului septuagenar, punînd în adîncă jale Metropolia română greco-orientală pe care adormitul în Domnul a guvernat-o timp de 23 ani între cele mai grele împrejurări.

Comitetul Asociațiunii și guvernul.

Primim dela d-l vice-președinte al comitetului central al Asociațiunii, Dr. Ilarion Pușcariu, o întimpinare la cele publicate în fôia noastră cu privire la atacarea subvenției dela guvern. Dăm loc mai jos acestei întimpinări, prin care în fond se confirmă tôte câte s'au susținut în fôia noastră, rezervându-ne, firesce, de-a reveni asupra-i.

Domnule Redactor!

"Gazeta Transilvaniei" în numărul sèu 218 din 12 crt. a publicat sub titlul "Comitetul Asociațiunii și guvernul" o corespondență — reproducă și în diarul "Tribuna" — care se ocupă cu un con-

clus luat de comitetul central al Asociațiunii în ședința sa din 6 crt, și a dat ansă mai multor diare la o serie de invinuirii și atacuri pasionate contra numitului comitet.

Deòre-ce o asemenea campanie publicistică, fără îndoială trebuie să atingă interesele "Asociațiunii" în mod peste măsură păgubitor, mă vèd îndemnat, ca și pân' atunci când comitetul central se va puté întruni pentru a lua măsurile ce va afla de lipsă și până când starea afacerii se va puté publica în mod oficial, să Vè rog: să binevoiți a da loc în diarul D-Vòstrè următoarei rectificării:

Corespondența publicată în "Gazeta Transilvaniei" espune faptul într'o formă, care nu correspunde adevărului.

Trec peste regretabilele indiscrețiuni despre unele detaiuri — și de altmintrelea inexacte — ale debaterilor comitetului central, și restringîndu-mé la meritul cestiunii, încât acésta privesce de-adreptul concludul comitetului central, constat: că nu este adevèrat, că acesta "a decis, ca să se ròge pentru subvenționarea Asociațiunii de către guvernul unguresc".

Faptul este următorul: După-ce se schimbase mai multe scrisori între primarul Sibiiului și comitetul Asociațiunii în cauza stipendiilor societății "Transilvania", comitele suprem al comitatului Sibiiu, în urma unui ordin primit dela ministrul de interne, a provocat — la 9 Aprilie a. c. — comitetul central al Asociațiunii, ca — după-ce mijlocirea stipendiilor date în trecut de societatea "Transilvania" din Bucurescî, adecă de o corporațiune din strîind-tate, pentru meseriașii români din patrie, este în contradicere cu statutele Asociațiunii, să curme acest procedeu. Totodată înscințéază comitetul, că guvernul — la cerere — este aplecat a pune la dispoziția comitetului, respective a suplini suma ce a dat'o pân' acum societatea "Transilvania", ca stipendii pentru meseriașii.

La acéastă provocare a urmat concludul comitetului din 12 Maiu a. c. publicat la timpul sèu în revista "Transilvania", și s'a înaintat o reprezentațiune la ministru, în care comitetul declară, că va renunța la distribuirea donațiunilor societății "Transilvania", însé combate hotărît punctul de vedere al rescriptului ministerial și susține dreptul și datorința sa, de a primi donațiuni pentru scopurile ce le urmăresce, fără considerare la persoana și calitatea de cetățen a donatorului. Referitor la ofetul ministrului, comitetul atunci nu s'a declarat.

A urmat apoi rescriptul ministrului de interne Nr. 601 pres. din 19 Iulie a. c., prin care acesta ia act de renunțarea comitetului, declară, că la nici un cas nu se pòte identifica („semmi esetre sem teszi magăévâ") cu enunțațiunea comitetului: că Asociațiunea nu pòte fi constrinsă în mîd legal de-a nu mai primi suma dată de societatea "Transilvania", și provocă — prin comitele suprem — pe primarul orașului Sibiiu, să facă întrebare, decă Asociațiunea este ori nu aplecată a cere suplinirea oferită de guvern a sumei pentru stipendiile de sub întrebare, care — la cerere — se va libera cu tòtă prevenirea.

La acéastă provocare categorică comitetul central în ședința sa din 6 crt. a luat următorul conclud:

"Comitetul central ia act de rescriptul Nr. 601 din 19 Iulie a. c. al D-lui ministru de interne și primesce donațiunea

Literatură.

„Pintea Viteazul“, tradițiunii, legende și schițe istorice, de Ioan Pop-Reteaganul. Această, pe cât scim, e cea mai completă scriere despre eroul Pintea. În ea se cuprind foarte interesante tradițiuni și istorisirii din toate părțile, pe unde a umblat Pintea. Se află de vânzare la tipografia „A. Mureșianu“ în Brașov și la autorul în Reteag (Retteg). Prețul 20 cr. (cu posta 23 cr.).

Minunate sunt pentru popor scrierile fericitului Ioan Creangă, cari conțin cele mai dragălaşe povești, istorisirii, poesii etc. N'ar trebui să lipsescă aceste scrieri nici dintr'un sat, în care există cetitori români, căci ele procură cetitorului nu numai foarte plăcute momente de petrecere, dăr îi dau și foarte prețioase povește și învățături. Tote scrierile la-olaltă costă numai 1 fl. trimise francat și se pot căpeta la tipografia „A. Mureșianu“ în Brașov.

Proprietar: **Dr. Aurel Mureșianu.**
Redactor responsabil: **Gregoriu Maior.**

Cursul la bursa din Viena.

Din 15 Octomvre 1898.

Renta ung. de aur 4%	119.75
Renta de corone ung. 4%	97.90
Impr. căil. fer. ung. în aur 4 1/2%	119.—
Impr. căil. fer. ung. în argint 4 1/2%	99.80
Oblig. căil. fer. ung. de ost. I. emis.	119.70
Bonuri rurale ungare 4%	96.—
Bonuri rurale croate-slavone	97.25
Impr. ung. cu premii	161.50
Losuri pentru reg. Tisei și Seghedin	138.50
Renta de argint austr.	101.20
Renta de hârtie austr.	100.95
Renta de aur austr.	120.30
Losuri din 1860.	140.50
Acții de-ale Băncei austro-ungară	902.—
Acții de-ale Băncei ung. de credit	377.50
Acții de-ale Băncei austr. de credit	352.30
Napoleondorî	9.53 1/2
Mărci imperiale germane	58.90
London vista	120.35
Paris vista	47.52 1/2
Rente de corone austr. 4%	101.45
Note italiene	43.81 1/2

Cursul pieței Brașov.

Din 16 Octomvre 1898.

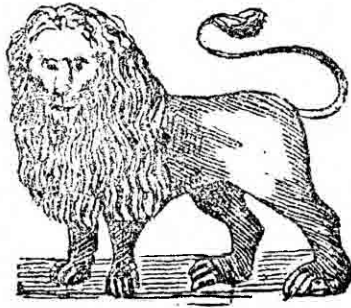
Bancnota rom. Cump.	9.50	Vënd.	9.52
Argint român. Cump.	9.46	Vënd.	9.48
Napoleondorî. Cump.	9.51	Vënd.	9.53
Galbeni Cump.	5.60	Vënd.	5.64
Ruble Rusesci Cump.	127.	Vënd.	1.28
Mărci germane Cump.	58.30	Vënd.	—
Lire turcesci Cump.	10.70	Vënd.	—
Soris. fonc. Albina 5%	101.—	Vënd.	102.—

ANUNCIURI

(inserțiuni și reclame)
sunt a se adresa subscrisei administrațiunii. In cazul publicării unui anunciu mai mult de poată se face scădemēt, care crește cu cât publicarea se face mai de multe-ori.
Administr. „Gazetei Trans.“

**Dinaintea Porții vămii se află
MARE MENAGERIE**

cunoscută și dela espositia din Budapesta a lui
ANTON KOCKA,

care constă din **100 animale** răpitoare, herbivore, mămuțe și papagăi din totă lumea.

2 Elefanți din India, 17 Lei, cel mai mare și mai frumos regele tigrilor, o familie de Panteră negri. **Forțe interesant:** o panteră neagră fătată în Arad, 3 lei mică fătată în Sibiu, și alți 2 lei mici în Făgăraș.

Intreg raionul stă sub un coperiș american propriu patentat, care scutesce de ori-ce furtună, bine aerisat și minunat luminat.

Loc pentru 2,000 vizitatori.

Azi și în fie-care zi 2 mari reprezentații de dresură la 4 ore d. am. și seara la 7 1/2 ore.

Cea mai mare dresură a fiarelor selbatice împreună cu nutrirea lor.

Duminica și în serbători 3 reprezentații:

la 4 ore d. am. la 5 1/2 ore d. a. și la 7 1/2 ore seara.

La începutul fie-cărei reprezentații, o jumătate oră cântă muzica proprie.

Menageria este deschisă zilnic dela 8 ore dimineața până la 9 ore seara.

PROGRAMM:

Nou! pentru prima oră nou! Imblânditorea de lei Miss Louise, cu o grupă de 3 lei imblândiți.

Imblânditorea de Leopardi, Miss Emilie, cu minunatul ei Leopard.

Nou! Leopardul pe balansă, Miss Francais, vestitul imblânditor de animale selbatice, cu o grupă de lupi, hiene, urși asiatici — Isabela și câni, toți într-o colivie.

Reprezentațiile se esecută fără arme de foc, de aceea On. public n'are de ce să se tēmă.

Prețurile: Locul I. 50 cr., locul II. 30 cr., loc. III. 20 cr. Militarii dela sergent-major în jos, gendarmerie, finanții și copii sub 10 ani, plătesc prețul de jumătate.

Tragem atențiunea On. public, că menageria Kocka e interesantă de vedut, ceea ce atinge dresura fiarelor selbatice.

De o cercetare numărōsă se rogă

cu totă stima:

Anton Kocka.

Sosirea și plecarea trenurilor de stat reg. ung. în Brașov.

Valabil din 1 Octomvre st. n. 1898.

Sosirea trenurilor în Brașov:

Dela Budapesta la Brașov:

- I. Trenul de persoane la 8 ore dim.
- II. Tr. accel. peste Clușiu la 2 ó. 9 m. p. m.
- III. Trenul mixt la 10 ore 25 min. seara

Dela Bucuresci la Brașov:

- I. Trenul mixt, care circulă numai Vinerea dela Predeal, la 5 ore 20 min. dim.
- II. Trenul accel. la 2 ore 18 min. p. m.
- II. Trenul mixt, la 5 ore 20 min. p. m.
- IV. Trenul de pers., la 9 ore 8 min. seara.

Dela Kezdi-Oșorheiu la Brașov:

- I. Trenul de persoane la 8 ore 25 m. d., (are legătura în St. Georgi cu Ciuc-Szerda și Ciuc-Gyimes).
- I. Trenul de persoane la 1 óra 51 m. p. m.
- II. Trenul mixt, la 6 ore 48 m. seara, (are legătura cu Ciuc-Szereda).

Dela Zernesci la Brașov (G. Bartolomeiu).

- I. Trenul mixt 6 ore 22 min. dim.
- II. Trenul mixt la 1 óra 12 min. p. m.

Plecarea trenurilor din Brașov:

Dela Brașov la Budapesta:

- I. Trenul mixt la 5 ore 8 min. dimineața
- II. Tr. accel. (peste Clușiu) la 2 ó. 45 m. p. m.
- III. Trenul de pers. la 7 ore 48 min. seara.

Dela Brașov la Bucuresci:

- I. Trenul de persoane la 3 ore 55 min. d.
- II. Trenul mixt la 11 ore a. m.
- III. Trenul accelerat (ce vine pe la Orad. Clușiu) la 2 ore 19 min. p. m.

Dela Brașov la Kezdi-Oșorheiu:

- I. Trenul de persoane la 5 ore 19 min. dim. (are legătura cu Tușnad) Ciuc-Szereda. 3 ó. 15 m.
- I. Trenul mixt la 8 ore 50 min. a. m.
- II. Trenul de pers. la 3 ore 15 m. p. m. (are legătura cu linia Tușnad-Ciuc-Szered.)

Dela Brașov la Zernesci (G. Bartolomeiu).

- I. Trenul mixt la 9 ore și 5 min. a. m.
- II. Trenul mixt la 3 ore 18 min. p. m.

*) V. Un alt tren mixt, care circulă numai Vinerea dela Augustin (Agostonfalva) la 7 ore 4 min. dimineața.

Lucrări de legatorie de cărți.

Wilhelm Haydecker
legător de cărți, și lucrător de galanterii,
Brașov, Strada Porții Nr. 22.

Recomandă Onoratului public dela oraș și dela sate

Legătoria sa de cărți,
ce există de 14 ani cu cel mai bun renume și este mult mărită și din nou arangiată cu 9 mașini diferite.

Se efectueșc tōte lucrările ce cad în sfera legătoriei de cărți, dela cea mai simplă carte de școlă legată, pâna la cea mai fină legătură de lux în piele, catifea, mătase, pluș, pânză etc. esecutând cât se pōte de bine și de esact.

Avënd lucrători de tōte specia escelent pregătiți, acesta legătoria de cărți pōte se esecute iute și forțe ieftin tot ce se pōte cugeta mai bun în aceste lucrări.

Lucrări de galanterii, passepartout, cartonage etc. în tōte esecutiunile posibile.

Despărțemēt deosebit pentru legarea cărților comerciale, protocolelor pentru autorități și oficiilor comunale, cu un personal anume instruit pentru acesta; cel mai durabil și cel mai practic mod de legat.

Tipăresce inscripțiuni pe pantlici de cununii și la stéguri etc.

WILHELM HAYDECKER,
legător de cărți,
Strada porții Nr. 22.

Strada porții Nr. 22.

ABONAMENTE
LA
„GAZETA TRANSILVANIEI“

Prețul abonamentului este:

Pentru Austro-Ungaria:

Pe trei luni	3 fl. —
Pe șese luni	6 fl. —
Pe un an	12 fl. —

Pentru România și străinătate:

Pe trei luni	10 fr.
Pe șese luni	20 fr.
Pe un an	40 fr.

Abonamente la numerele cu data de Duminică.

Pentru Austro-Ungaria:

Pe an	2 fl. —
Pe șese luni	1 fl. —
Pe trei luni	50 cr.

Pentru România și străinătate:

Pe an	8 franci.
Pe șese luni	4 franci.
Pe trei luni	2 franci.

Abonamentele se fac mai ușor și mai repede prin mandate postale.

Domnii, cari se vor abona din nou, să binevoiescă a scrie adresa lămurit și a arăta și posta ultimă.

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei“.